

מציר רשע אנטי-ציוני שכולל את איראן, סין וקוריאה הצפונית. לאור זאת, המדיניות המגממת של ישראל כלפי אוקראינה ושתיקתה הרועמת לנוכח רצח נבלני ראווה לבחינה מחודשת. המדיניות הדיפלומטית הישראלית שעיקרה התעלמות, התחמקות ואמירות מרוככות לא הרשימה איש במוסקבה ולא הניעה את רוסיה לשנות את מדיניותה העוינת כלפינו. היא כן, לעומת זאת, הרחיקה מאיתנו את האוקראינים ואת ידידיהם במערב.

רונלד רייגן ידע מהי בהירות מוסרית. טוב לו נלמד גם אנחנו בישראל מהי.

ד"ר שגיא ברמק הוא העורך הנכנס של השילוח

של ברה"מ היו זוכים למתקפות ארסיות על ידי שמרנים בני-זמנם. התגובה כיום כלפי הניסיונות להלבין את פוטין, שהינו פושע מלחמה, רק בגלל סלידה ממגמות פרוגרסיביות, אינה צריכה להיות שונה.

ויש מקום גם לזווית ישראלית. ממשלו של פוטין תומך בצורה מלאה וגלויה באויביה הגרועים ביותר של מדינת היהודים. כך למשל, לאחר שבעה באוקטובר, לא רק שהרוסים לא הצטרפו לקריאות למגר את ארגון הטרור חמאס, הם אירחו את ראשי הארגון במוסקבה. בדומה לתקופת המלחמה הקרה, גם עתה רוסיה היא חלק

דני אורבך

צה"ל מנצח

מטרת המבצע של ישראל בעזה, השמדת יכולותיו הצבאיות והשלטוניות של חמאס, מתממשת. הצלחתו של צה"ל עולה על כל התחזיות, בהתחשב בתנאי השטח חסרי-התקדים. צריך רק דרג מדיני שיידע לקטוף את הפירות

כפי שכבר ציינו חוקרים מובילים כאדוארד לוטוואק וג'ון ספנסר, הישגיו הצבאיים של צה"ל מרשימים בכל קנה מידה בינלאומי והשוואתי.

יש להדגיש כי בהתחשב באסטרטגיה של איראן, לכתר אותנו במדינות לוויין שיכרסמו בגבולותינו באמצעות פשיטות חוזרות ונשנות, אין תרחיש גרוע יותר מהמציאות בשישה באוקטובר, קרי, מדינת חמאס בעזה, שעשינו רבות כדי לפרקה. כלומר, מצבנו האסטרטגי כיום הרבה יותר טוב

מאז התחיל מבצע חרבות ברזל, ולפחות מאז שוך ההלם של טבח ה-7 באוקטובר, השתררה אוירת נכאים בחלק ניכר מאולפני הטלוויזיה וטורי העיתונים. שוב ושוב שמענו שמטרות המלחמה של ישראל בעזה בלתי ניתנות להשגה, בוודאי שלא במחיר סביר, ש"ניצחון" אינו אלא סיסמה חלולה, שהתמרון ישתבש ויהפוך לבוץ מדמם וחסר תוחלת, ושעדיף להגיע לעסקה עם חמאס ולשחרר את החטופים, יהיה המחיר אשר יהיה. אלא שהמציאות לא הצדיקה במלואה את ציפיותיהם של רואי השחורות. בפועל,

התיאוריה הצבאית הקלאסית מלמדת כי למגן, בוודאי למגן מבוצר שהתכונן היטב להתקפה, יש עדיפות אינהרנטית על התוקף, שזקוק ליתרון של 3:1 לכל הפחות. בלוחמה אורבנית יש לרוב צורך ביתרון גדול משמעותית, במיוחד אם הצד התוקף מעוניין (כמו ישראל) לשמור על דיני הלחימה וחושש מלחץ בינלאומי. כידוע לנו, חמאס מיקש ומלכד את השטח לעיפה, ירה מתוך בניינים אזרחיים ומתקנים הומניטריים מכל הסוגים, והשתמש בכלי נשק זולים שיכולים לעשות שמות בצבא סדיר המוגבל בתנועותיו, תלוי בקווי אספקה ואינו מכיר את הטריטוריה מקרוב.

רשתות קרועות

מעל הכול, חמאס עושה שימוש במערכת מסועפת של מנהרות, מאות רבות של קילומטרים אורכן, שלמיטב ידיעתי, אין לה תקדים בהיסטוריה הצבאית המודרנית. לוחמיו יכולים להגיה, לפגוע, להיעלם בכל מקום, ולחטוף חיילים משום מקום לתוך המנהרות, בעוד בכירי מוגנים – לפחות חלקית – מהפצצות חיל האוויר, המוגבלות אף הן בשל החשש לנוכחותם של חטופים. הלחימה בתוך מנהרות קשה, ויש רבים שסברו לפני המבצע שהיא בלתי אפשרית ממש: מערכות ניווט לא פועלות, אין קליטה של קשר, הפעלת פנסים בחושך המוחלט עלולה לסנוור ולחשוף את הכוח, וכל סנטימטר עלול להיות ממולכד.

במילים אחרות, צה"ל התמודד בעזה עם אתגרים שעלו בהרבה על אלו שצבא ארצות הברית התמודד איתם, למשל, במאבק נגד דאע"ש במוסול ובא־ראקה, נגד אל־קאעדה בפאלוג'ה, או במבצעים אורבניים אחרים

מאשר בשישה באוקטובר, בעיקר בזכות התמרון הקרקעי המוצלח. עם זאת, בנקודות מסוימות יש אמת בדברי המבקרים, מפני שבשלב זה, כשלים פוליטיים בתכנון וחוסר נכונות לקבל החלטות מקשים על השגת המטרות האסטרטגיות של המבצע.

מבחינה צבאית, מלחמת חרבות ברזל מתקדמת היטב. אלו שאומרים שלא ניתן להשמיד את חמאס כי "אי אפשר לנצח רעיון", מתעלמים מכך שמטרות המבצע של ישראל, כפי שהוגדרו בידי הקבינט, הן צנועות הרבה יותר: להשמיד את יכולותיו הצבאיות והשלטוניות של הארגון. משמעות הדבר היא מיגור חמאס כממשלה גלויה השולטת על תא שטח; ויש לכך חשיבות עליונה, מפני ששום ארגון טרור שפועל במחתרת אינו יכול לגרום לישראל נזק חמור כפי שנגרם ב-7 באוקטובר. כדי לפשוט לישראל עם אלפי מחבלים (מבצע בסדר גודל חטיבתי) ולנטרל את מערכות ההגנה שלה, יש צורך באימונים גלויים, פעילות ממושכת ליד הגדר, תעשייה צבאית ומערכת מודיעינית משומנת, יכולות שאינן זמינות לארגון מחתרת שאינו יכול לפעול באופן גלוי ודואג כל העת לעצם שרידותם של פעיליו. רק ההכרה דה־פקטו של ישראל בשלטון חמאס בעזה עד 7 באוקטובר נתנה לו את המרחב לבצע הכנות כאלה. כל עוד המשטר שלו בעזה לא ישתקם, לא יהיו לו יותר יכולות כאלו, אפילו אם יצליח עדיין לבצע פיגועים מדי פעם.

אומנם רצועת עזה מכותרת ומבודדת, ואין בתוכה אזורים קשים לגישה דוגמת הג'ונגלים של וייטנאם או ההרים של אפגניסטן, אך בכל זאת, לחמאס היו יתרונות ניכרים שעמדו לטובתו בראשית המבצע.

ויותר מ-50 מפקדי פלוגות. גם מחסני התחמושת ואמצעי התעשייה הצבאית של חמאס מושמדים במהירות. התוצאה ניכרת בשטח: ירידה תלולה של ירי הרקטות מדרום לאזור העוטף ואיון מוחלט של הירי למרכז הארץ, צניחה במבצעים מאורגנים של האויב, וכניעה של אנשיו במספרים גדלים והולכים. שבויים של חמאס סיפרו כי הם מבודדים, נגמרים להם המים והאוכל במנהרות, ומפקדיהם לא תמיד טורחים ליצור איתם קשר. הכתב הצבאי אלון בן-דוד דיווח כי בתחילת המלחמה, כוח צה"ל שהיה נכנס לשטח הבנוי ברצועה היה נתקל במאות רבות של רקטות RPG. לפני שבועות מספר, כוח של חטיבה 401 חצה 12 קילומטרים ממחנה הפליטים שאטי ועד למרכז העיר עזה, ונורו עליו שתי רקטות בלבד. בהתאם לכך, ישנה אף ירידה (שנקווה שתימשך) באבדות צה"ל בחזיתות השונות בעזה, והאבדות שישנן הן בדרך כלל תוצאה של חוסר זהירות בטיפול בבתים או בפירים ממולכדים, לא של קרבות נגד יחידות חמאס משמעותיות.

מבחינת אבדות, ישראל איבדה, לפי נתוני מערכת הביטחון, 246 חיילים במהלך 132 ימים של תמרון קרקעי (לא כולל אבדות 7 באוקטובר), לעומת 13,000 מחבלים שנהרגו (ומספר דומה שנפצעו ואולי נוטרלו). יחס זה, של 1:53 בקירוב, זעום בהשוואה בינלאומית כמעט לכל מלחמה עצימה בהיסטוריה, ובוודאי ביחס למלחמות אורבניות. לשם ההשוואה, כוחות הקואליציה האמריקנית-בריטית איבדו 95 חיילים בקרב על פאלוג'ה: מערכת קצרה וקלה בהרבה, בת שישה שבועות, מול כ-4,000 לוחמי אויב, לא מבוצרים

בעשרות השנים האחרונות. וזאת לא רק בעיר אחת, אלא בחמישה מרחבים אורבניים מפותלים, ממונהרים, עוינים וצפופים. בכל אלו יש כדי לקזז את היתרון האיכותי והכמותי של ישראל תוך ניצול חולשותיה, אסטרטגית "קיוזו" מוכרת של לוחמה א-סימטרית.

ובכל זאת, חרף נבואות זעם של "לשעברים" ומומחים אמריקנים שחזו שצה"ל יאבד בעזה את הידיים ואת הרגליים, הישגי ישראל ניכרים בשטח. לפי הערכות, הצליח צה"ל להרוג יותר משליש מהכוח הלוחם של חמאס, כ-13,000 איש, ולפצוע אלפים נוספים. אחוז המנוטרלים כבר מתקרב, במילים אחרות, לחמישים אחוזים. יש לזכור כי צבאות טרור, כמו כל ארגון, מבוססים על רשתות. אין צורך להרוג את כל חברי הרשת, או אפילו את רובם המוחלט, אלא להשמיד את אותן "רכוזות", פעילים שאחראים על הפיקוד והשליטה, ומאפשרים לרשת לפעול באופן מאורגן.

תורת הלחימה הייחודית של צה"ל מתחת לקרקע מאפשרת לו להשיג הישגים חסרי תקדים גם מול המנהרות. ואכן, אנחנו רואים שמבצעים מאורגנים של חמאס כמעט ואינם קיימים, והוא פועל באמצעות יחידות קטנות ומבוזרות. מרכזי המודיעין שלו נופלים בידי צה"ל בזה אחר זה, ומנהרות אסטרטגיות מושמדות (גם כאן, אין צורך להשמיד כל מטר אלא את הרכוזות של הרשת שהופכות אותה מאוסף של מחילות לא מקושרות לנכס צבאי).

יתר על כן, דרג המפקדים הבינוניים והזוטרים, שאחראי לניהול כוחות המחבלים בשטח, הולך ונעלם. מאז תחילת הלחימה, לפי נתוני ה-INSS, חוסלו 19 מפקדי גדודים

להסתכל על הדברים בהשוואה היסטורית. הקרב על מוסול נמשך כתשעה חודשים, הרבה מעבר למתוכנן, וזו תוך התמודדות עם עיר אחת (בהשוואה לחמישה מרחבים אורבניים גדולים ברצועת עזה), עם 10,000 לוחמי אויב (לעומת 30,000+ במקרה שלנו), ועם מעט מאוד מנהרות ביחס. וכל זאת במצב שבו מי שמובילה את הלחימה היא המעצמה המערבית הגדולה בעולם, שאיש לא שם כבלים דיפלומטיים על ידיה ובוחר בזוכית מגדלת כל צעד וצעד שלה.

נכון, צה"ל טרם השיג את כל מטרותיו, ובמיוחד לא את השבת החטופים שלנו לביתם. אבל לפחות בכל הנוגע למטרת המלחמה הראשונה, מיגור שלטון חמאס, ההתקדמות מרשימה ביותר. עם זאת, במישור האסטרטגי ישנם קשיים הולכים וגוברים. מסיבות של "שלום בית" בין מרכיבי הקואליציה של נתניהו, ישראל ממאנת לקבל את ההחלטה כיצד תנהל את האוכלוסייה הכבושה בעזה, בלי לשים לב שהסיסמה על "התנתקות מעזה" ("לא מים, לא מזון, לא תרופות") סותרת את מטרת כיבושה לשם מיגור חמאס, משום שהחוק הבינלאומי מחייב את הכוח הכובש לדאוג לצרכיה הבסיסיים של האוכלוסייה. התוצאה היא שישראל מתקשה לפלוש לרפיח בשל נוכחותם של כ-1.2 מיליון עקורים, מתקשה להחליט כיצד לפנות אותם, ועוד יותר מכך – לא מצליחה לנהל את הסיוע ההומניטרי באופן שימנע מחמאס להשתלט עליו ולשקם בהדרגה את יכולות השלטון האזרחיות שלו. ממשל צבאי הוא מנגנון מסובך, ויש להכינו מראש.

הכישלון לעשות זאת מעכב את המבצע בצומת דרכים קריטי, כאשר ישראל מאבדת

כהלכה ולא מחופרים במנהרות. גם הפגיעה המועטה יחסית בבלתי מעורבים, יחס של בין 1:2 ל-1:3 פחות או יותר לפי הנתונים (החלקיים והלא אמינים) שיש לנו, מהווה הישג מוסרי משמעותי ביחס למערכות א-סימטריות קודמות, בעיקר מפני שהאויב מחופר במתקנים אזרחיים ומנסה למרוב את אבדות עמו שלו מטעמי יחסי ציבור.

אתגרי רפיח והיום שאחרי

המשילות של חמאס יורדת לא רק מבחינה צבאית אלא גם מבחינה אזרחית. העובדה שארגון הטרור שמשל ביד רמה ברצועה לפני 7 באוקטובר רואה כעת כהישג הצלחה שלו לשלוח דרשן לתפילה בג'בלייה, או לשלוח שוטרים רעולי פנים להצטלם עם בוזים לכודים ואז לחזור למחסות ההומניטריים, מראה כמה קשה מצבו גם מבחינה זו. גם היקף ההפגנות נגד חמאס ברפיח ובמקומות אחרים, והכאוס סביב חלוקת הסיוע ההומניטרי, מצביעים על אובדן גובר והולך של שליטה אזרחית. אף על פי שחמאס הוכיח בעבר יכולת התאוששות מרשימה, השמדת התשתיות הנרחבת תקשה עליו לעשות זאת, במיוחד אם עזה לא תשוב להיות אקס-טריטוריה. ישראל שומרת על דיני הלחימה, ולא הורסת לשם הרס, אבל המנהור המסיבי של השטח והשימוש בתשתיות אזרחיות אילץ אותה להשמיד חלק גדול מאלו. ההרס המסיבי הזה של תשתיותיו האזרחיות והשלטוניות של חמאס הוא הישג שיהיה קשה להפוך. עזה לא תשוב בנקל לשישה באוקטובר.

הדבר נכון גם בכל הנוגע לזמן שלוקח לישראל להשיג את מטרותיה. מי שטוען שמלחמת חרבות ברזל "מדשדשת" צריך

בינלאומיות ומקומיות ליצירת אלטרנטיבה שאינה חמאס. בעיקר, ישראל צריכה להפנים שעליה להתחיל לנהל אוכלוסייה ברצועת עזה ולהתנהג כריבון בשטח, עד להעברתו לכוח מקומי אמין, כדי למנוע את צמיחתו של חמאס מחדש בטווח הבינוני והרחוק. אף אחד אינו יכול לומר עדיין אם נצליח להשיג את מטרות המלחמה בעזה, אבל אם ניכשל, הכישלון יהיה פוליטי, לא צבאי. הכוחות הצבאיים נותנים לדרג המדיני את ההישג שעליו לתרגם להצלחה. מי ייתן שההישג הזה לא יבוזבז.

את התמיכה הבינלאומית שלה ולא מסוגלת להשלים את העבודה בשטח, במיוחד לאור התקופה הרגישה ממילא של הרמדאן. בעלות בריתה של ישראל מוכנות לתת לה חבל, אבל הן רוצות לראות התקדמות והחלטיות, שכרגע אינן בנמצא.

זו בעיה קשה, כי על מנת להשיג את מטרותיה הצבאיות, ישראל חייבת להרחיב את התמרון הקרקעי גם לרפיח, פן יישארו לחמאס עיר מקלט ונתיב הברחות דרך מצרים, וכמובן, לגבש תוכנית מדינית אמינה ליום שאחרי כדי לרתום בעלות ברית

פרופ' דני אורבך הוא היסטוריון צבאי, איש החוג להיסטוריה כללית והחוג ללימודי אסיה באוניברסיטה העברית

דניאל זוננפלד

הבנאליות של הטוב

שאיפות אידיאולוגיות טוטליות, כלל-עולמיות, מצדיקות אמצעים אכזריים. נגד הרוע המוחלט והאכזרי שנחשף לעינינו במתקפת חמאס, אנו מניפים את נס הטוב הצנוע: לאפשר שלווה ושגשוג לנו ולארצנו, ומתוך כך גם לעולם

התוקפים. צימאון דם שאינו מטבע לשון, אלא לפי פשוטן של מילים, צימאון להרוויח סכיניהם, גרזיניהם ואדמתנו בדם יהודי.

עם זאת, אופיים המזעזע של מעשי הפלסטינים (ויש לומר: אלו מעשי פלסטינים, ולא מעשי חמאס בלבד) סיפק לנו במהרה קו של מחשבה בהירה. במעשיהם, אמרנו ואמרו ידידנו בעולם, התגלה רוע צרוף. את הבלבול והבהלה של השעות הראשונות החליפה במהירות

מתקפת חמאס ב-7 באוקטובר הכתה את כולנו בתדהמה רבת-פנים. נדהמנו מיכולתו של ארגון חמאס לפרוץ את גבולות ישראל ולחדור לעומק שטחנו. נדהמנו מכישלון המערכת הביטחונית – ובתוכה, בעיקר, כישלון גורמי המודיעין – להתריע מבעוד מועד על האיום, ולהתמודד איתו כאשר הופיע. נדהמנו, אולי יותר מכול, מן האכזריות הברברית שהתגלתה בקרב שכנינו. גם אלו המשוכנעים בשנאה הערבית אלינו, לא יכלו שלא להידהם ולהזדעזע מצימאון הדם הברוטלי שנחשף בהתנהגות